

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๓

๑. ตตถ ฌมมานุชฌมปฏิบัติทา นาม นววิธสฺส โลกุตตรฌมมสฺส อนุชฌมภูตา
 ปุพฺพภาคปฏิบัติทา ฯ สา อตถโต สีสอาจารปฺปณฺณตติฐตฺตงคสมาทานํ ยาว โคตรภูโต
 สมฺมาปฏิบัติทา ฯ สาเยว อนฺุจฉวิกตฺตา สามิจิตฺติ วุจฺจติ ฯ โย ตํ ปฏิปชฺชติ จรติ ปริปุเรติ
 โส ฌมมานุชฌมปฏิบัติปฺโน สามิจิปฏิบัติปฺโน อนุชฌมจารีติ วุจฺจติ ฯ ตสฺมา ฉสุ อคารเวสุ
 ปติฏฺฐาย ปณฺณตฺตี อติกกมฺม อเนสนาย ชีวิตํ กปฺเปนฺโต ปพฺพชิตฺโต น ฌมมานุชฌม
 ปฏิปฺโน นาม ฯ ตํ สพฺพํ อตฺตโน ปณฺณตลิกฺขาปทํ อนฺุมตฺตํปิ อนตฺติกกมิตฺวา ฌม
 เมน ชีวนฺโต ฌมมานุชฌมปฏิบัติปฺโน นาม ฯ คหฺภูโจ ปน ปณฺจเวรทสอกุสลกมฺมปเถ
 กโรนฺโต น ฌมมานุชฌมปฏิบัติปฺโน นาม ฯ โย ปน สรณฺสีเลสุ ปริปุริการี โทติ มาสสฺส
 อฏฺฐ อุโปสเถ กโรติ ทานํ เทติ คนฺุชฺชํ มาลาปฺุชฌจ กโรติ มาตาปิตโร ฌมมิก-
 สมณพฺราหฺมณฺเ จ อุปฏฺฐหติ อยํ ฌมมานุชฌมปฏิบัติปฺโน นาม ฯ ปรมาย ปุชฺชายาติ จ
 วทนฺโต อิมํ ทสฺเสติ นีรามีสฺปฺุชา นาม สกฺโกติ มม สาสนํ สนฺุชาเรตุํ ยาว หิ อีมา
 จตฺสฺโส ปริสา มํ อีมาย ปฏิปตฺติปฺุชฺชาย ปุชฺเชสฺสนฺติ ตาว มม สาสนํ นภมชฺุเฉ
 ปุณฺณจฺนฺโท วีย วิโรจิสฺสตีติ มหาปริณิพฺพานสฺตฺตวณฺณนानโย ฯ **(มงคลตฺถที่ปนิยา
 ปจโม ภาโค/ข้อ ๗๐)**

๒. วุตตถจฏฺฐกถาสฺ จีวรํ ปริโภเค ปริโภเค ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ ปิณฺตปาโต
 อาโลเป เสนาสนํ ปริโภเค ปริโภเคติ ฯ วิสุทฺธิมคฺคกฺฎีกายํ จีวรํ กายโต โมเจตฺวา
 ปริโภเค เสนาสนํ ปริโภเค ปริโภเค ปเวเส ปเวเสติ วุตตํ ฯ รุปียลิกฺขาปทวิมตีวินท-
 นิยนฺตุ ปริโภเคติ กายโต โมเจตฺวา ปริโภเค ฯ ปริโภเคติ อุทกปตฺนฏฺฐานฺโต อนฺุโต
 ปเวสเน นีสีทสยเนสุ จาติ วุตตํ ฯ

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

๑. นัยแห่งอรรถกถามหาปรินิพพานสูตรว่า บัณฑิตพึงทราบวินิจฉัยในพุทธวจนะนั้น (ดังต่อไปนี้) ปฏิปทาที่เป็นส่วนเบื้องต้น ซึ่งเป็นธรรมสมควรแก่โลกุตตรธรรม ๙ อย่าง ชื่อว่าธรรมานุธรรมปฏิบัติ ๑ ปฏิปทาที่เป็นส่วนเบื้องต้นนั้น โดยความได้แก่พระบัญญัติทางศีลและอาจารย์ และการสมาทานจุดดงค์ คือ สัมมาปฏิบัติทางจนถึงโคตรภูญาณมาเทียว ๑ ปฏิปทาที่เป็นส่วนเบื้องต้นนั้นแหละ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า สามีจิ เพราะเป็นปฏิบัติที่สมควร ๑ ผู้ใดปฏิบัติ ประพฤติ ยังปฏิบัติที่เป็นส่วนเบื้องต้นนั้นให้บริบูรณ์ ผู้นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกว่า เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง มีปกติประพฤติตามธรรม ๑ เพราะฉะนั้น บรรพชิตผู้ตั้งอยู่ในอโศการะ ๖ ละเมิดพระบัญญัติ เลี้ยงชีวิตด้วยการแสวงหาที่ไม่สมควร ไม่ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ บรรพชิตไม่ล่วงละเมิดสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แก่ตนทุกข้อนั้นแม้เพียงเล็กน้อย เลี้ยงชีพโดยธรรม ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ ฝ่ายคฤหัสถ์กระทำเวร ๕ และอกุศลกรรมบถ ๑๐ ไม่ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ ส่วนผู้ใดเป็นผู้มีปกติกระทำให้บริบูรณ์ในสภาวะและศีล รักษาอุโบสถเดือนละ ๘ ครั้ง ให้ทาน กระทำการบูชาด้วยของหอมและพวงดอกไม้ บำรุงพ่อแม่ และสมณพราหมณ์ผู้ทรงธรรม ผู้นี้ ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑ ก็พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นเมื่อจะตรัสว่า ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง ชื่อว่าทรงแสดงการอธิบาย ความนี้ว่า ธรรมดาว่า การบูชาที่ปราศจากอามิส (ปฏิบัติบูชา) อาจดำรงพระศาสนาของเราไว้ได้ ด้วยว่าบริษัททั้ง ๔ นี้ จักบูชาเราด้วยปฏิบัติบูชานี้ ตราบใด ศาสนาของเราจักรุ่งเรือง เหมือนพระจันทร์เพ็ญท่ามกลางฟ้า ตราบนั้น ๑

๒. อนึ่ง พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า จีวรภิกษุต้องพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย บิณฑบาตต้องพิจารณาทุกคำกลืน เสนาสนะต้องพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย ฯ พระฎีกาจารย์ท่านกล่าวไว้ในฎีกาวิสุทธิมรรคว่า จีวรภิกษุต้องพิจารณาทุกขณะที่เปลื้องจากกายแล้ว (นำกลับมา) ทุกขณะที่ใช้สอย เสนาสนะภิกษุต้องพิจารณาทุกขณะที่ใช้สอย คือ ทุกขณะที่เข้าไป ฯ ส่วนในอนุฎีกาวิมตฺติวินทนีแห่งรูปยลิกขาบท ท่านกล่าวไว้ว่า บทว่า ได้แก่ ทุกขณะที่เปลื้องจากปริโภค จากกายแล้วใช้สอย ฯ บทว่า ปริโภค คือ ในขณะที่เข้าไปในภายในแต่ชាយคา และในขณะที่นั่งและนอน ฯ

ถ้าภิกษุไม่สามารถพิจารณาในกาลบริโภคได้ ในกาลภายหลังจากการบริโภค พึงพิจารณาแม้ครั้งเดียวก็ได้ด้วยอดีตปัจจุขณะว่า วันนี้ เรามีได้พิจารณา ได้ใช้สอย จีวรใดแล้ว ดังนี้ เป็นต้น ฯ

และพระฎีกาจารย์กล่าวไว้ในฎีกาวิสุทธิมรรคว่า ภิกษุเมื่อไม่สามารถจะพิจารณาได้อย่างนั้น พึงพิจารณาวันหนึ่ง ๔ ครั้ง ๓ ครั้ง ๒ ครั้ง หรือ ครั้งเดียวก็ได้ ด้วยสามารถแห่งกาลวิเสสตามที่กล่าวแล้ว ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ตถา ความว่า เพื่อพิจารณาในกาลบริโภค ฯ ก่อนจะฉันก็ดี ภายหลังฉันก็ดี สามยามแห่งราตรีก็ดี ถัดจากการบริโภค ชื่อว่ากาลวิเสสตามที่กล่าวแล้ว ฯ ก็การพิจารณาในกาลวิเสสนี้ ย่อมควรในปัจจุบันที่เหลือ ฯ ส่วนภกษุช ในเวลาได้รับภิกษุจะพิจารณาก็ตาม ไม่พิจารณาก็ตาม (แต่) ในเวลาบริโภคต้องพิจารณาแท้ ฯ เพราะเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า ความเป็นผู้มีสติเป็นปัจจัย ย่อมควรทั้งในกาลรับ ทั้งในกาลบริโภคภกษุช ฯ แม้เมื่อความเป็นผู้มีสติเป็นปัจจัยในกาลรับมีอยู่ เมื่อภิกษุทำสติในกาลรับแล้ว ไม่ทำในกาลบริโภคเลยเป็นอาบัติ แต่เมื่อไม่ทำสติในกาลรับแล้วกระทำในกาลบริโภค (อีก) ไม่เป็นอาบัติ ฯ

อนุฎีกาวิมตฺติวินทนีว่ คำว่า สติปัจจยา วฏฺฐติ ความว่า ภิกษุได้ความที่สติเป็นเครื่องพิจารณาเป็นปัจจัย ควรอยู่ ฯ พระอรรถกถาจารย์ แสดงว่า ในกาลรับก็ดี ในกาลบริโภคก็ดี ต้องได้สติเป็นเครื่องพิจารณาแน่แท้ ฯ เพราะเหตุนั้น ท่านจึงกล่าวว่ ทำสติ ดังนี้ เป็นต้น ฯ

พระเทพสุธี หารสมฺโม วัดสามพระยา...เฉลย.
สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.